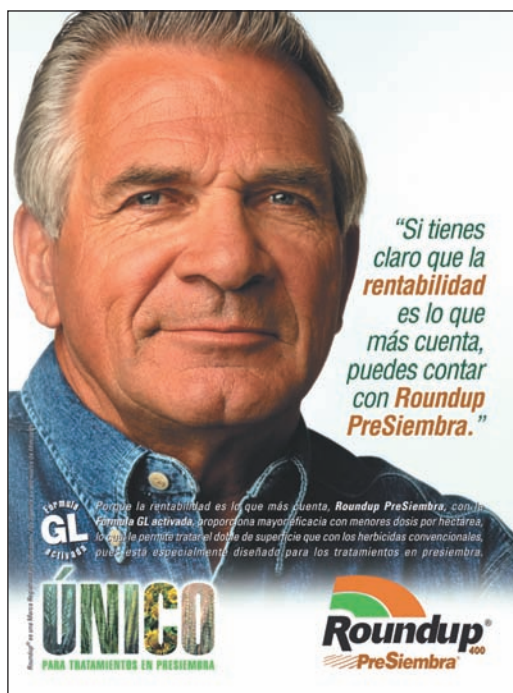

Monsantok entzun nahi ez duena esatearen prezioa

Gilles-Éric Séralini ikerlariak Monsantoen arto transgenikoaz eta Roundup herbizidaz egindako azken aurkikuntzek transgenikoen lobbya mugiarazi dute. Erabilitako metodologia kritikatu dute askok, transgenikoetarako baimenak lortzeko Monsanto erabilitakoaren berdina edo, kasu batzuetan, hobe delako “ahaztuz”. Ez da kontu berria. Zientzialari askok jasan behar izan dute –Séralinirentzat berarentzat ez da lehenengo aldia– Monsantoen presioa, beren ikerketen berri emateagatik. Ikus ditzagun adibide batzuk.

| UNAI BREA |

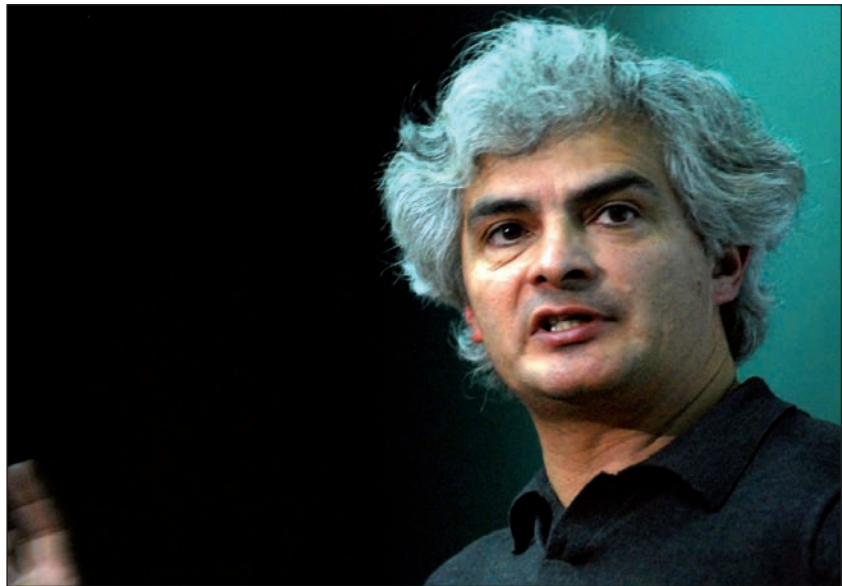
MARIE-MONIQUE ROBINEN *Le monde selon Monsanto* liburuan “Zientzialari manipulatua” izenburua duen kapitulu bat dago. Kazetari frantziarrak dio, pasarte batean, Monsanto bere produktuak hain erraz inposatu izanaren arrazoietakoa bat dela manipulazio genetikoa gai korapilatsua izatea; alegia, zientzialariek baizik ulertu ezin dutena. “Enpresa jabetu zen bere eragina ziurtatzeko gai honi buruzko iritzia emango zuten zientzialariak kontrolatu behar zituela”.

Monsantoren publizitatea.

Esandakoaren frogamodura, Robinek Monsantoen barne agiri bat aipatzen du. Txosten konfidentziala da, eta inork ez daki nola iritsi zen transgenikoen gaia gertutik segitzen duen GeneWatch elkarte britainiarren egoitzara. Hamar orrialdetan, kontu zientifikoez arduratzen den Monsantoen departamentuak 2000ko maiatzean eta ekainean egindako lana laburbiltzen du dokumentuak. Egileak pozik azaltzen dira lortutakoarekin, antza. Besteak beste, zenbait zientzialari ospetsu transgenikoen aldeko mezua zabaltzeaz konbentzitu izanagatik beren burua zoriontzeko dute Missouri kideek.

Zientzia tematia da ordea. Ikerketa independente askok genetikoki eraldatutako organismoen (GEO) kalteen berri eman dute, eta halakoetan, estrategia izaten da ikertzaileari ospea ebastea. Zientziatik “kanpo” jartzea. Azken batean, GEOen aldekoek sinestarazi nahi dute, eta hein handi batean lortu egiten dute, produktu horien kaltegabatasuna zientifikoki frogatuta dagoela. Kontrakoa dioten ikerlariak, zientzialari “txarrak” ez ezik, zein gutxi diren gogoraziko dizute. Argudio horri erantzutea badago: hasteko, ez dira hain gutxi. Eta ontzat emango bagenu hainbeste ere ez direla, ondoren datorrena irakurrita uler daiteke horren zergatia, edo zergatietako bat behintzat: adorea behar da GEOei buruzko ikerketa independenteak edo, oro har, bioteknologiaren arloko enpresen interesekin bat ez datozenak abiarazteko. Eta adorea duenak ez du erraz lortuko finantzazioa, bestalde.

Ikus dezagun zer gertatu zaien beren laborategietan Monsanto zabalitzen duen egia-
ren ifrentzua aurkitu duten batzuei:

“Ez da bidezkoa herritarrak akuritzat hartzea”

Árpád Pusztai Hungarian jaiotako biokimikaria da. 1995ean, erretiro adina beteta eduki arren, kontratua luzatu zioten Eskoziako Nekazaritza, Ingurumen eta Arrantza Ministerioak eskatutako ikerketa garrantzitsu batez arduratu zedin. Lehen landare transgenikoak landatu berri ziren AEBetan, eta Ministerioak GEOek giza osasunean eduki zezaketan eragina neurtu nahi zuen. Helburua transgenikoei bultzada ematea zen, Europako merkaturara iristear ziren hartan. Pusztai bera bioteknologiaren defendatzailea zen, eta ilusioz ekin zion ikerketari. GEOak seguruak zirela frogatu nahi zuen.

Pusztaiaren lantaldeak behatu zuen patata transgenikoek arratoiengan zer efektu zuten, eta emaitzak ez ziren izan espero bezalakoak. Hasteko, patata haiek ez ziren patata arruntak bezalakoak, haien konposizio kimikoa analizatzean ohartu zirenez. Horrek ez zuen bat egiten GEOei buruzko araudia AEBetan eta munduko beste leku askotan hain biguna izatea ahalbidetu duen substantzia-baliokidetasun printzipioarekin: labur esanda, GEOak beren homologoen berdinak dira *grosso modo*. Printzipio ez-zientifikoa da, baina transgenikoen aldeko mezuaren zutabe nagusietakoa da.

“Patata transgenikoak ere ez ziren bata bestearen baliokideak”, esana du Árpád Pusztai, “horretaz jabetzean, lehen aldiz zalantza egin nuen manipulazio genetiko teknologiatzat hartu ote daitekeen; ni bezalako zientzialari klasiko batentzat, teknologia-

Ezkerrean Shiv Chopra, eskuman Ignacio Chapela. Lehenak, Kanadako Osasun Zerbitzuan lanpostua galdu zuen rBST hormona transgenikoaren arriskuez ohartarazteagatik. Bigarrenak, bere izena zikintzeko kanpaina izugarria jasan zuen arto mexikarrean ADN transgenikoa aurkitu eta gero.

ren oinarria da prozesu batek eragin bat baldin badauka, eragin berbera izan behar duela prozesua baldintza berdinetan errepikatzen den aldi guztietan”.

Kontuak kontu, arratoiei osasun arazo larriak eragin zizkien patata transgenikoez elikatzeak. Pusztai elkarrizketa egin zioten BBCn, eta ikerketaren xehetasunen berri eman ezin bazuen ere –argitaratu gabe zegoen, artean–, bere kontrako kanpaina izugarria piztuko zuen esaldia esan zuen, ea berak patata transgenikorik jango ote lukeen galdetu ziotenean: “Ez, eremu honetan lanean ari den zientzialari gisa, uste dut ez dela bidezkoa britainiar herritarrak akuritzat hartzea”. Akabo hamarkadetan pilatutakoa ospea, eta akabo Rowett Institutuko lanpostua. Hori esan eta bi egunera, Washingtonetik Londresera egindako deiren bat tarteko, patatei buruzko ikerketa bikainagatik zorionak eman zizkieten berberak jakinarazi zioten lanetik kaleratuta zegoela.

Gaur egun, transgenikoen aldeko lobbyak, hainbat zientzialari barne, Pusztaiaren ikerketan akats metodologiko larriak izan zirela esaten dio horretaz galdetzen duen orori.

Kutsadura transgenikoa Mexikon

Ignacio Chapela Kaliforniako Berkeley Unibertsitatean lan egiten duen biologo mexikarra da. GEOei buruzko esperimendu batzuk egin behar zituen ikasleen aurrean, eta erabaki zuen arto transgenikoarekin alderatzeko arto mexikarra erabiltzea kontrol gisa, hori omen da-eta munduko puruena. Hara non, baina, Mexikotik ekarritako aleetan ADN transgenikoa aurkitu zuen. Harrituta, ikerketa abiatu zuen arto mexikarraren kutsadura baieztatzeko. Bai eta baieztatu ere. Emaitzak Mexikoko Gobernuari helarazi zizkion, eta

hark ere bere ikerketa egin zuen, emaitza berarekin.

Chapelaren aurkikuntzek ondorio latzak zekarzkion Monsantoari. Ez hainbeste kutsaduragatik, baina bai ADN transgeniko zatien kokapenagatik: kutsatutako landareen genomu aleatorioan kokatuta zeuden. Horrek esan nahi du, Chapelaren hitzetan, GEOen fabrikatzaileek kontrakoa esan arren manipulazio genetiko ez dela egonkorra.

Erasoak hainbat frontetatik iritsi zitzaizkion Chapelari. Bere ikerlanaren emaitzak *Nature* aldizkarian argitaratu ziren egun berean, Mary Murphy eta Andura Smetacek ustezko zientzialarien izenekin sinatutako posta elektroniko bana iritsi ziren GEOen aldeko elkarte baten (AgBioWorld) webgunean. Funtsean, Chapelari leporatzen zioten aktibista izatea zientzialaria baino lehen, eta haren ikerlanaren emaitza oso lerratuta egotea. Denbora laburrean, e-mail horiek milaka zientzialariren ordenagailuetara iritsi ziren, AgBioWorld-en posta zerrenden bitartez.

Mary Murphy eta Andura Smetacek ez dira existitzen, *The Guardian* egunkariako George Monbiot kazetariak frogatu zuenez. Posta elektroniko horietako bat Monsanto berak igorri zuen; bestea, Monsantoentzat lan egiten duen Bivings komunikazio enpresak. Internet bidez presio egitea dute espezialitatea.

Lana ondo egiten dutela onartu beharko. *Nature* ezohiko editoriala argitaratu zuen 2002ko apirilaren 4an, Chapelaren artikulua sekula argitaratu behar ez zela esanez. Ez omen zegoen froga nahikorik zientzialari mexikarrak lortutako ondorioak justifikatzeko. Ez zion axola, itxuraz, hilabete lehenago beste ikerlari talde bik Chapelaren emaitzak berretsi izanak *Science* aldizkarian.

Burroughs, Chopra, Malatesta...

Bada adibide gehiago. Aldizkari oso bat beteko genuke kasu bakoitza behar den xehetasunez azalduko bagenu, baina zenbait aipatzea merezi du, akaso jakin-minez geratu den irakurleak aztarna modura erabili ditzan.

Monsantok genetikoki manipulatu zuen lehen produktua ez zen landare bat izan, hormona bat baizik: behien hazkunde-hormona, rBST edo rBGH siglekin ezagunagoa. Behiei injektatuta, haien esne-produkzioa handitzen da. Bada, zientzialari bik beren lanpostua galdu zuten rBST behi zein gizakien osasunari eragindako kalteak agerian uzteagatik: Richard Burroughs FDAko (AEBetan elikagaien merkaturatzea baimentzen duen agentzia) albaitari ohia, eta Shiv Chopra Kanadako Osasun Zer-

Gilles-Éric Séralinik sekretupean egin du arto transgenikoari buruzko ikerketa, Monsanto azken unera arte ezer jakin ez zezan.

bitzuko mikrobiologo ohia. Behien hazkunde-hormona debekatuta dago Kanadan eta Europar Batasunean, besteak beste.

2000. urtean, Urbinoko Unibertsitateko Manuela Malatesta iker-tzaile italiarrak Monsanto soja transgenikoarekin egindako esperimentu bat errepikatu zuen bere laborategian. Soja hura jan zuten saguek, Monsanto ikerketan ez bezala, osasun arazoak eduki zituzten. Malatestari ikertzen jarraitze-ko diru-laguntzak kendu zitzaizkion. Eta abar.

Ikerketa batek genetikoki eraldatutako organismoen kalteen berri ematen badu, Monsantoaren estrategia izaten da ikertzaileari ospea ebastea. Zientziatik "kanpo" uztea

Ikerlanen aurrean irizpide bikoitza

Azken asteetan Gilles-Éric Séralini jasotzen ari den kritika oldea dela eta, ENSER elkarteak (Gizarte eta Ingurumenarekin Arduratutako Zientzialarien Sarea) deklarazio bat plazaratu du. Batetik, arto transgenikoari buruz Séralinik egindako ikerlanaren balio zientifikoa berresteko. Bestetik, salaketa argia egiteko: industriak eta hari lotutako zientzialariek GEOak aztertzeko metodologia egokien garapena oztapatzen dute; horren ordez, arautzeko ardura duten erakundeek ontzat ematen dute substantzia-baliokidetasun printzipioa. Azkenik, Séraliniri egindako kritikak ondo antolatutako kanpaina baten barruan daudela adierazi dute. Diotenez, Europar Batasuneko Elikagaien Segurtasun Agentziak, eta ez berak bakarrik, transgenikoen eragin negatiboak agertzen dituzten ikerlanak besterik ez ditu zorrotzasunez ebaluatzen, eta besteak ontzat ematen ditu gehiegi sakondu gabe. ■

